

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મોહંમદ એકરામ ખાન એન્ડ સન્સ

વિ.

વેપાર કરવેરાના કમિશનર, યુ. પી., લખનૌ

૨૧ જુલાઈ, ૨૦૦૪

[ન્યાયમૂર્તિ એસ. એન. પરિચાવા અને ન્યાયમૂર્તિ અરિજીત પસાયત]

ઉત્તર પ્રદેશ વેપાર કર કાયદો, ૧૯૪૮:

એસ. ૨ (એચ)–વોરંટી કરાર હેઠળ એજન્ટ દ્વારા ગ્રાહકોને મોટર પાર્સનો વેચાણ-પુરવઠો-આવા પાર્સના પુરવઠા માટે ઉત્પાદક પાસેથી એજન્ટ દ્વારા પ્રાપ્ત રકમ-ટેક્સ-હેલ્ડ માટે આકારણી કરાયેલ, કરદાતાએ ગ્રાહકોને પૂરા પાડવામાં આવેલા પાર્સની કિંમતની ચુકવણી પ્રાપ્ત કરી-વ્યવહારો કરવેરાના વસૂલાતને આધિન હતા.

મહારાષ્ટ્રમાં વાહનોના ઉત્પાદકે વોરંટી સમયગાળા દરમિયાન ખામીયુક્ત ભાગો બદલવા માટે તેના ગ્રાહકો સાથે કરાર કર્યો હતો.ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના એજન્ટે વોરંટી કરાર હેઠળ ગ્રાહકોને ભાગો પૂરા પાડ્યા હતા અને ઉત્પાદક પાસેથી તેની કિંમત મેળવી હતી.આકારણી સત્તામંડળે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે વ્યવહાર વેચાણ સમાન છે અને યુ. પી. વેપાર કરવેરા અધિનિયમ, ૧૯૪૮ હેઠળ કરવેરા માટે જવાબદાર તરીકે ઉત્પાદક પાસેથી એજન્ટ દ્વારા પ્રાપ્ત રકમનું મૂલ્યાંકન કર્યું હતું.કમિશનર (અપીલ) એ મૂલ્યાંકનને સમર્થન આપ્યું હતું.પરંતુ ટ્રેડ ટેક્સ ટ્રિબ્યુનલે એવું માન્યું હતું કે કોઈ વેચાણ થયું નથી.જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રિબ્યુનલના આદેશને રદ કર્યો હતો કે વ્યવહારો કરવેરાને આકર્ષતા વેચાણની રચના કરે છે. નારાજ કરદાતાના એજન્ટે હાલની અપીલ દાખલ કરી હતી.

અરજીઓ ફગાવી દેતા કોર્ટે

ઠરાવ્યુ:ઉચ્ચ અદાલતે યોગ્ય રીતે ચુકાદો આપ્યો છે કે વ્યવહાર કરવેરાના વસૂલાતને આધિન હતો.કરવેરા સત્તાવાળાઓ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ સ્પષ્ટ તથ્યાત્મક તારણ એ છે કે કરદાતાએ ગ્રાહકોને પૂરા પાડવામાં આવેલા ભાગો માટેની કિંમતની ચુકવણી પ્રાપ્ત કરી હતી.ઉત્પાદક ખામીયુક્ત ભાગો બદલવાના હેતુથી ખુદા બજારમાંથી ભાગો ખરીદવાની સ્થિતિમાં, તેણે આવા વ્યવહારો માટે કર ચૂકવ્યો હોત.સ્થિતિ અલગ નથી કારણ કે કરદાતાએ

ચિજવસ્તુ પુરી પાડી હતી અને કિંમત મેળવી હતી.મૂલ્યાંકન સત્તાવાળાઓએ સ્પષ્ટપણે એક તારણ નોંધ્યું હતું કે વ્યવહાર રાજ્યની અંતરસાત પ્રકૃતિનો છે.
(૧૨૦-એ-ડી)

પ્રીમિયર ઓટોમોબાઇલ્સ લિમિટેડ અને એ. એન. આર. વગેરે.
વી.યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૧૯૭૨] ૨ એસસીઆર પર્ક અને સેલ્સ ટેક્સ
કમિશનર, દિલ્હી વહીવટીતંત્ર, વિકાસ ભવન, નવી દિલ્હી વિ. પ્રેમનાથ મોટર્સ
(પી) લિમિટેડ, (૧૯૭૯) ૪૩ એસટીસી પર્, વિશિષ્ટ.

પ્રેમ મોટર્સ વિ. સેલ્સ ટેક્સ કમિશનર, મધ્ય પ્રદેશ, (૧૯૮૬) ૬૧
એસસીટી ૨૪૪ અને જિયો મોટર્સ વિ. સ્ટેટ ઓફ કેરા/એ, (૨૦૦૧) ૧૨૨
એસટીસી ૨૮૫, રદબાતલ થયા હતા.

દીવાની અપીલીય ન્યાયક્ષેત્ર સિવિલ અપીલ નંબર ૯૬૧૮/૨૦૦૩.

૨૨૦૧ ના ટી. ટી. આર. નંબર ૩૩૨ માં અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટના
૨૫.૪.૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અને

૨૦૦૩નો સી. એ. નંબર ૯૬૧૯.

અપીલકર્તા માટે ધ્રુવ અગ્રવાલ અને પ્રીવીન કુમાર.

સામાવાળી માટે દત્ત ત્યાગી

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ અરિજીત પાસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

આ બંને અપીલ અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા સામાન્ય ચુકાદા સાથે સંબંધિત છે. અપીલકર્તા (ત્યારબાદ 'કરદાતા' તરીકે ઓળખાય છે) સંબંધિત આકારણી વર્ષો એટલે કે ૧૯૯૦-૯૧ અને ૧૯૯૬-૯૭ માટે ઉત્તર પ્રદેશ વેપાર કરવેરા અધિનિયમ, ૧૯૪૮ (ત્યારબાદ 'અધિનિયમ' તરીકે ઓળખાય છે) હેઠળ નોંધાયેલો વેપારી હતો. આ અપીલમાં સામેલ એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું વોરંટી કરારના ભાગરૂપે ગ્રાહકોને ભાગો પૂરા પાડવા માટે કરદાતાને મળેલી રકમ કરપાત્ર હતી. આકારણી કરનાર મેસર્સ મહિન્દ્રા એન્ડ મહિન્દ્રાનો એજન્ટ હતો (હવેપછીથી તેને 'ઉત્પાદક' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે). ઉત્પાદક પાસે વોરંટી સમયગાળા દરમિયાન ખામીયુક્ત ભાગો બદલવા માટે વાહનોના ખરીદદારો (ત્યારબાદ 'ગ્રાહકો' તરીકે ઓળખાય છે) સાથે વોરંટી કરાર હતો. કરવેરા સત્તાવાળાઓ અને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા જાણવા મળ્યું છે તેમ, ઉત્પાદકે ચોક્કસ કિંમત માટે ચૂકવણી કરી હતી કારણ કે

ભાગો કરદાતા દ્વારા ગ્રાહકોને પૂરા પાડવામાં આવ્યા હતા.ગ્રાહકોને પૂરા પાડવામાં આવતા ભાગોની કિંમતના સંદર્ભમાં ઉત્પાદક દ્વારા મૂલ્યાંકનકર્તાને ક્રેડિટ નોટ્સ જારી કરવામાં આવતી હતી.આકારણી અધિકારીનો મત હતો કે ક્રેડિટ નોટ્સ દ્વારા પ્રાપ્ત ચૂકવણી કાયદાની કલમ ૨ (એચ) ની દ્રષ્ટિએ વેચાણ સમાન છે. કહેવાતી જોગવાઈ, જ્યાં સુધી સુસંગત છે તે નીચે મુજબ છે:

"(એચ) 'વેચાણ' તેની વ્યાકરણની વિવિધતાઓ અને સંબંધિત અભિવ્યક્તિઓ સાથે, રોકડ અથવા વિલંબિત ચુકવણી અથવા અન્ય મૂલ્યવાન વળતર માટે માલસામાનમાં (ગીરો, પૂર્વધારણા, ચાર્જ અથવા પ્રતિજ્ઞા સિવાય) મિલકતની કોઈપણ ટ્રાન્સફરનો અર્થ થાય છે અને તેમાં – તદનુસાર બે આકારણી વર્ષ માટે કર વસૂલવામાં આવ્યો હતો.

મૂલ્યાંકનના આદેશો પર વારાણસીના કમિશનર (અપીલ) સમક્ષ સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા, જેમણે ૨૦.૬.૨૦૦૧ ના સામાન્ય આદેશ દ્વારા મૂલ્યાંકનને સમર્થન આપ્યું હતું.આ બાબત ટ્રેડ ટેક્સ ટ્રિબ્યુનલ, વારાણસી (ટૂંકમાં 'ટ્રિબ્યુનલ') સમક્ષ કરદાતા દ્વારા અપીલમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી, જેણે વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતોના કેટલાક નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો અને એવું માન્યું હતું કે ત્યાં કોઈ વેચાણ નહોતું.આ મામલાને મહેસૂલ દ્વારા અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ સમક્ષ સુધારવામાં આવ્યો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રિબ્યુનલના આદેશને

રદ કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે આ વ્યવહારો કરવેરાને આકર્ષતા વેચાણની રચના કરે છે.

અપીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કાયદામાં સ્થિતિ હવે એકીકૃત નથી.પ્રીમિયર ઓટોમોબાઇલ્સ લિમિટેડ અને એન. આર. વગેરે.ભારત સરકાર (૧૯૭૨ (૨) એસ. સી. આર. ૫૨૬) એ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે વોરંટી સમયગાળા દરમિયાન ખામીયુક્ત ભાગો બદલવામાં કોઈ વેચાણ સામેલ નહીં હોય.રિલાયન્સને દિલ્હી, મધ્ય પ્રદેશ અને કેરળ હાઈકોર્ટના નિર્ણયો પર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું, જે સેલ્સ ટેક્સ કમિશનર, દિલ્હી વહીવટીતંત્ર, વિકાસ ભવન, નવી દિલ્હી વિરુદ્ધ પ્રેમ નાથ મોટર્સ (પી.) લિમિટેડ (૧૯૭૯ (૪૩) એસટીસી ૫૨), પ્રેમ મોટર્સ વિરુદ્ધ સેલ્સ ટેક્સ કમિશનર, મધ્ય પ્રદેશ (૧૯૮૬ (૬૧) એસટીસી ૨૪૪) અને જિયો મોટર્સ વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય (૨૦૦૧ (૧૨૨) એસટીસી ૨૮૫) માં નોંધવામાં આવ્યા હતા.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વોરંટી કરારના ભાગરૂપે આકારણીકર્તાએ ખામીયુક્ત ભાગોને બદલ્યા હતા.તેના માટે કરારની જવાબદારી હતી અને તેથી તેમાં કોઈ વેચાણ સામેલ નહોતું.

જવાબમાં, મહેસૂલના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કરદાતા અને ઉત્પાદક વચ્ચેનો વ્યવહાર એક અલગ વ્યવહાર હતો.તે આકારણીકર્તાની બાબત નથી કે

ઉત્પાદકે ગ્રાહકોને માલ પૂરો પાડ્યો હતો.જો તેણે કરદાતા દ્વારા ગ્રાહકોને ભાગો પૂરા પાડ્યા હોત તો સ્થિતિ અલગ હોઈ શકતી હતી.ઉત્પાદકને બદલી કરવાની ફરજ પડી હતી.જો તેની પાસે કરારની જવાબદારીને પહોંચી વળવા માટે ભાગો ન હોત, તો તેણે ભાગોના કોઈપણ વિકેતા પાસેથી ભાગો ખરીદ્યા હોત અને વેચાણવેરો ચૂકવ્યો હોત.તાત્કાલિક કિસ્સામાં, કરપાત્ર વ્યક્તિએ તે માલ પૂરો પાડ્યો હતો જેના માટે તેને ક્રેડિટ નોટ્સ અને/અથવા ચુકવણીની અન્ય રીત દ્વારા વળતર મળ્યું હતું.તે સ્થિતિ હોવાથી, ઉચ્ચ અદાલત વ્યવહારોની કરપાત્રતા અંગેના તેના દૃષ્ટિકોણમાં ન્યાયી હતી.

પ્રીમિયર ઓટોમોબાઇલ્સ કેસમાં (ઉપરોક્ત) નિર્ણય ખરેખર કરદાતા માટે કોઈ મદદરૂપ નથી.ત્યાં વાસ્તવિક સ્થિતિ અલગ હતી.આ કેસમાં મુદ્દાઓ અલગ હતા.એક મુદ્દો એ હતો કે શું વોરંટી અને વૈધાનિક બોનસના કારણે થતા ખર્ચને ભૂતપૂર્વ કાર્ય ખર્ચની ગણતરી કરતી વખતે બાકાત રાખવામાં આવશે.આ અદાલત દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ઉત્પાદકો વેચાયેલી કારને આવરી લેતી વોરંટી આપે છે.વોરંટી હેઠળ ખામીયુક્ત ઉત્પાદનને કારણે થતી તમામ ખામીઓને સુધારવી પડશે અને ખામીયુક્ત ભાગોને ઉત્પાદક અથવા તેના વેપારી દ્વારા ચોક્કસ સમયગાળાની અંદર અથવા કાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલ અંતરની અંદર વિના મૂલ્યે બદલવા પડશે.જ્યાં સુધી પૂરા પાડવામાં આવેલ ઘટકોની વાત છે ત્યાં સુધી કાર ઉત્પાદકો બાંધધરી પૂરી પાડતા ઘટકોના

ઉત્પાદકો સાથે કરાર કરે છે.વોરંટી પાછળનો સંપૂર્ણ ઉદ્દેશ એ છે કે જે ગ્રાહકે વાહન માટે ભારે રોકાણ કરવું પડે છે તેને વાજબી સમય માટે મુશ્કેલી મુક્ત રીતે વાહનના યોગ્ય પ્રદર્શનની ખાતરી આપવી જોઈએ.તેથી, વોરંટીનો સંપૂર્ણ ખર્ચ ઉત્પાદક દ્વારા ઉઠાવવાનો હતો.આ મુદ્દો હાથ પર રહેલા મુદ્દાથી સંપૂર્ણપણે અલગ હતો અને ઉપરોક્ત કેસનો ગુણોત્તર વર્તમાન વિવાદનો કોઈ જવાબ આપતો નથી.પ્રેમનાથનો કેસ (ઉપરોક્ત), વાસ્તવિક સ્થિતિ દર્શાવે છે તેમ, ખરીદનાર/ગ્રાહક દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી નિશ્ચિત કિંમત માટે કારના મૂળ વેચાણના ભાગરૂપે વોરંટીની શરતને અનુસરીને બદલવામાં આવેલા ભાગ અથવા ભાગોમાં મિલકતના હસ્તાંતરણ સાથે વ્યવહાર કરે છે.આ રીતે નક્કી કરવામાં આવેલી અને પ્રાપ્ત કરવામાં આવેલી કિંમત કાર અને તેના ભાગો માટે એકીકૃત કિંમત હતી જે વોરંટીના અનુસરણમાં બદલી દ્વારા પૂરી પાડવી પડી શકે છે.તે નિર્ણય વર્તમાન વિવાદ પર પણ કોઈ પ્રકાશ પાડતો નથી.જિયો મોટરના કેસ (ઉપરોક્ત) અને પ્રેમ મોટરના કેસ (ઉપરોક્ત) માં નિર્ણય કરદાતાઓના વલણને સમર્થન આપે છે, તેમ છતાં, અમે શોધી કાઢીએ છીએ કે કરદાતા અને ઉત્પાદક વચ્ચેના વ્યવહારની પ્રકૃતિ અંગેના મૂળભૂત મુદ્દા પર ધ્યાન આપવામાં આવ્યું ન હતું.ઉપર નોંધ્યા મુજબ, એક કિસ્સામાં ઉત્પાદકે ખામીયુક્ત ભાગોને બદલવાના હેતુથી ખુદા બજારના ભાગોમાંથી ખરીદી કરી હશે.આવા વ્યવહારો માટે તેણે કર ચૂકવ્યો હોત.સ્થિતિ અલગ નથી કારણ કે કરદાતાએ ભાગો પૂરા પાડ્યા હતા અને કિંમત મેળવી હતી.કરવેરા સત્તાવાળાઓ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા

નોંધાયેલ સ્પષ્ટ તથ્યાત્મક તારણ એ છે કે કરદાતાએ ગ્રાહકોને પૂરા પાડવામાં આવેલા ભાગો માટેની કિંમતની ચુકવણી પ્રાપ્ત કરી હતી.આમ હોવાથી, આ વ્યવહાર કરવેરા વસૂલવાને આધીન હતો, જે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા યોગ્ય રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યો છે.જિયો મોટરના કેસ (સુપ્રા) અને પ્રેમ મોટરના કેસ (સુપ્રા) ના નિર્ણયોને નકારી કાઢવામાં આવ્યા છે.

જો કે, મૂલ્યાંકનકારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે જો તે દલીલો ખાતર સ્વીકારવામાં આવે કે વ્યવહારો વેચાણવેરાની વસૂલાતને આકર્ષિત કરે છે, તો પણ વેચાણની પ્રકૃતિ વિશે કોઈ સ્પષ્ટ તારણ નોંધવામાં આવ્યું નથી, એટલે કે તે આંતર-રાજ્ય અથવા આંતર-રાજ્ય સ્વરૂપમાં છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉત્પાદક મહારાષ્ટ્ર રાજ્યમાં સ્થિત છે અને તેથી, વ્યવહાર આંતર-રાજ્ય પ્રકૃતિનો હશે.અમને નીચે આપેલા મંચો સમક્ષ મૂલ્યાંકનકર્તા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી આવી કોઈ અરજી મળતી નથી.તેનાથી વિપરીત મૂલ્યાંકન સત્તાવાળાઓએ સ્પષ્ટપણે એક તારણ નોંધ્યું હતું કે વ્યવહાર આંતર-રાજ્ય પ્રકૃતિનો છે.તથ્યાત્મક તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને આપણને કરદાતા દ્વારા લેવામાં આવેલી અરજીમાં કોઈ તથ્ય મળતું નથી.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે હકીકતો પર મૂલ્યાંકનના અન્ય વર્ષો માટે સ્થિતિ અલગ હશે.અમે આ સંબંધમાં કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાની જરૂર નથી માનતા.જો કોઈ હોય તો તેના વલણના સમર્થનમાં સામગ્રી મૂકવાનું મૂલ્યાંકનકર્તાનું કામ છે, જેની કાયદા

અનુસાર સત્તાવાળાઓ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવશે.

અપીલ ગુણદોષ વગરની છે અને બરતરફીને પાત્ર છે જેનો અમે નિર્દેશ કરીએ છીએ.ખર્ચમાં સરળતા રહે.

આર. પી.

અરજીઓ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.